

**WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM  
DORADZTWA ZAWODOWEGO**  
**w Zespole Szkół nr 3**  
**im. Jana III Sobieskiego**  
**w Szczytnie**

**Opracowała: mgr inż. Alicja Kasprowicz**  
**Szkolny doradca zawodowy**

**Szczytno, 2012r.**

## WSTĘP

W sytuacji wciąż dużego bezrobocia w Polsce, pomoc doradców zawodowych powinna być dostępna na każdym etapie życia człowieka. Coraz częściej, bowiem będzie on zmuszony wielokrotnie zmieniać zawód, uzupełniać kwalifikacje oraz poszukiwać pracy. Ciągłe podnoszenie kwalifikacji i ich zmiana stają się czynnikami na trwale wpisanymi w życiorys zawodowy każdego pracownika. Stąd też ważnym elementem modernizacji systemu edukacji, w tym głównie systemu edukacji zawodowej, staje się wyposażenie uczniów w umiejętności przydatne w podejmowaniu racjonalnych decyzji dotyczących wyboru zawodu, które rzutować będą na dalszy przebieg kariery zawodowej młodego człowieka. Oznacza to konieczność stworzenia takiego systemu doradztwa zawodowego, który zapewni uczniom nie tylko poznanie możliwości zdobycia zawodów oferowanych przez szkoły oraz wymagań, jakie stawiają one kandydatom, ale umożliwi także rozwijanie świadomości własnych uzdolnień, posiadanych umiejętności kwalifikacji i zainteresowań - w aspekcie życzeniowym i rzeczywistym. Ponadto tworzony system doradztwa winien zapewnić poznanie procesu aktywnego poszukiwania pracy, podejmowania decyzji oraz uświadomienie konsekwencji dokonywanych wyborów. Wreszcie powinien stworzyć możliwość kształcenia umiejętności radzenia sobie ze zmianami poprzez rozwijanie umiejętności adaptacyjnych oraz umiejętności wychodzenia naprzeciw nowym sytuacjom i nowym wyzwaniom.

Tym wyzwaniom próbuje sprostać Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) oraz zatrudniony w szkole doradca zawodowy koordynujący jego działanie. WSDZ stwarza uczniowi realną możliwość zdobycia wiedzy i umiejętności niezbędnych do odnalezienia swojego miejsca na drodze kariery zawodowej - poznania siebie i własnych predyspozycji zawodowych, zasad rządzących rynkiem pracy, uzyskania informacji o lokalnym rynku pracy, zaplanowania własnej kariery zawodowej.

## **I PODSTAWOWE POJĘCIA:**

### **PORADNICTWO ZAWODOWE**

Długofalowe i wieloetapowe działania wychowawcze, towarzyszące jednostce w trakcie jej rozwoju zawodowego. Obejmuje ono udzielanie pomocy uczniom i dorosłym w planowaniu, tworzeniu i rozwoju kariery zawodowej, przynoszącej jednostce satysfakcję i zawodowy sukces.

(por.: *Ogólne zasady funkcjonowania poradnictwa zawodowego w systemie urzędów pracy.* (1996) Wyd. KUP. s. 4, maszynopis)

### **ORIENTACJA ZAWODOWA**

Działania wychowawcze szkoły, rodziców, i innych osób, grup i instytucji - mające na celu przygotowanie młodzieży do planowania kariery zawodowej, których ważnym elementem jest podejmowanie kolejnych decyzji wyboru zawodu i szkoły.

(por.: K. Lelińska: *Założenia i kierunki rozwoju poradnictwa zawodowego w warunkach reformy edukacji* (1999) Problemy poradnictwa psychologiczno - pedagogicznego. Nr 2/11. s. 29)

### **DORADZTWO ZAWODOWE**

Świadczenie pomocy w dokonywaniu kolejnych decyzji wyboru zawodu lub pracy w formie indywidualnej porady zawodowej, poprzez analizę pola problemowego jednostki i udzielenie jej informacji zawodowych, podawanie wskazówek, sugestii oraz instrukcji.

(por.: K. Lelińska: *Założenia i kierunki rozwoju poradnictwa zawodowego w warunkach reformy edukacji,* (1999) Problemy poradnictwa psychologiczno - pedagogicznego Nr 2/11. s. 29 )

### **DORADCA ZAWODOWY**

Osoba udzielająca pomocy, w formie grupowych i indywidualnych porad zawodowych, młodzieży i osobom dorosłym w wyborze zawodu, kierunku kształcenia i szkolenia, uwzględniając ich możliwości psychofizyczne i sytuację życiową a także potrzeby rynku pracy oraz możliwości systemu edukacyjnego, współpracując z rodzicami i nauczycielami w procesie orientacji zawodowej uczniów oraz wykorzystując w tym celu wiedzę o zawodach, znajomość psychologicznych i pedagogicznych technik, diagnozę rynku pracy oraz techniczne środki przekazywania informacji zawodowej.

(por.: *Klasyfikacja Zawodów i Specjalności.* 1995. Wyd. MPiPS. Tom V, Zeszyt 2 cz. II. s. 497)

## **INFORMACJA ZAWODOWA**

Zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania kolejnych decyzji zawodowych oraz związanych z zatrudnieniem. Zakres treści, metod i kanały przekazywanych informacji są dostosowane do etapu rozwoju zawodowego jednostki oraz rodzajów podejmowanych decyzji.

(por.: K. Lelińska: *Przygotowanie uczniów do wyboru zawodu metodą zajęć praktycznych*. (1985). WSiP. s. 35)

## **INFORMACJA EDUKACYJNA**

Zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania decyzji związanych z dalszym kształceniem. (opr. G. Sołtysińska)

## **ZAWÓD**

Wewnętrznie spójny system czynności wymagający określonych kwalifikacji, wykonywanych w uregulowany sposób i systematycznie, stanowiący podstawę utrzymania i zapewniający pozycję w społeczeństwie.

(por.: J. Szczepański: *Czynniki kształtujące zawód i strukturę zawodową. Socjologia zawodów*. (1965) KiW.)

## **WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA**

Ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. System powinien określać: role i zadania doradcy w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, formy i metody pracy.

(opr. A. Łukaszewicz)

## II PODSTAWOWE PRZEPISY PRAWA POLSKIEGO I UNIJNEGO

### DOTYCZĄCE DORADZTWA ZAWODOWEGO- regulujące kwestie udzielania

pomocy w wyborze zawodu, kierunku kształcenia oraz wprowadzające doradztwo zawodowe do szkół:

- Memorandum dotyczące kształcenia ustawicznego, uchwalone przez Komisję Europejską w 2000 r. jako jedno z 6 głównych założeń wymienia zalecenie dotyczące profesjonalnej pomocy doradczej dla uczniów w zakresie planowania kariery zawodowej. Zdecydowana większość państw Unii Europejskiej już od dawna stosuje to zalecenie w praktyce.
- Rezolucja Rady Unii Europejskiej z 18 Maja 2004 - 9286/04 jest to najważniejszy do tej pory dokument wydany przez Unię Europejską dotyczący poradnictwa zawodowego. „wszyscy obywatele Europy powinni mieć dostęp do usług związanych z poradnictwem, informacją zawodową i planowaniem kariery na każdym etapie swojego życia”.
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 1996 r., Nr 67, poz. 329 ze zm.)  
zobowiązuje placówki oświatowe do "przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia". Również ramowe statuty szkół ponadpodstawowych nakładają na dyrektorów i rady pedagogiczne "obowiązek organizacji wewnątrzszkolnego systemu poradnictwa zawodowego oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu".
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 11, poz. 114), w którym zawarte są postanowienia:
  - Dobrowolność i nieodpłatność tej pomocy
  - Formy pomocy pedagogiczno-psychologicznej (indywidualne i grupowe zajęcia związane w wyborem kierunku kształcenia i zawodu, porady dla uczniów)
  - **Podmioty** organizujące i udzielające pomoc psychologiczno-pedagogiczną (dyrektor szkoły lub placówki, pedagog, psycholog, logopeda, **doradca zawodowy**).Definicja pomocy pedagogiczno-psychologicznej (w odniesieniu do doradztwa zawodowego) :

-rozpoznawanie potencjalnych możliwości oraz indywidualnych potrzeb ucznia i umożliwianie ich zaspokojenia,

-wspieranie uczniów, metodami aktywnymi, w dokonywaniu wyboru kierunku dalszego kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej oraz udzielanie informacji w tym zakresie,

-wspieranie nauczycieli w organizowaniu wewnątrzszkolnego systemu doradztwa oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu.

- Strategia Rozwoju Kształcenia Ustawicznego do roku 2010 przyjęta przez Radę Ministrów 8 lipca 2003 r. jako jeden z priorytetów uznaje tworzenie zasobów informacyjnych w zakresie kształcenia ustawicznego i rozwoju zasobów doradczych.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

### **III FUNKCJONOWANIE WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO W ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SZCZYTNI**

#### **1. Osoby odpowiedzialne za realizację WSDZ w Zespole Szkół nr 3 im. Jana III Sobieskiego w Szczycie**

- Dyrektor szkoły
- Szkolny doradca zawodowy

#### **2. Osoby współuczestniczące**

- Pedagog szkoły
- Wychowawcy klas
- Bibliotekarze
- Pielęgniarka szkolna
- Nauczyciele

#### **3. Potrzeba Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego w szkole**

Stworzenie Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego, w ramach którego zatrudniony w szkole doradca pomaga uczniom w samopoznaniu własnych predyspozycji zawodowych /osobowości, potrzeb, uzdolnień, zainteresowań, możliwości/, w przygotowaniu do wejścia na rynek pracy i w złagodzeniu startu zawodowego, to cel którego realizacja niesie wiele korzyści. Uczeń i jego rodzic w każdej chwili mieliby zapewniony dostęp do usług doradczych, nie byłoby osamotnieni w rozwiązywaniu problemów edukacyjno-zawodowych.

U podstaw wprowadzenia WSDZ w szkołach leży przekonanie, że środowisko szkolne odgrywa szczególną rolę w kształtowaniu decyzji zawodowych uczniów w gimnazjum, a także w trakcie uczenia się zawodu w wybranych szkołach w okresie późniejszym.

Bazując na koncepcji rozwoju zawodowego E. Ginzburga, który na podstawie badań empirycznych wyróżnił trzy okresy w procesie wyboru zawodu, tj.:

1. okres wyboru na podstawie fantazji, występujący przed okresem dojrzewania płciowego /do 11 roku życia/,
2. okres wyboru próbnego, występujący w okresie adolescencji /11 – 17 rok życia/, a w nim podokresy:
  - zainteresowań,
  - zdolności,
  - wartości,
  - przejściowy.
3. okres realistycznego wyboru, trwający do wczesnej dorosłości /od 17 roku życia/ z następującymi podokresami:
  - eksploracji,
  - krystalizacji,
  - specyfikacji.

ważnym wydaje się stworzenie realnych możliwości, by właśnie doradca zawodowy, w ramach Wewnętrzny Szkolny System Doradztwa Zawodowego, wspierał ucznia w przechodzeniu przez te okresy, dostarczał mu niezbędnych informacji, kształtował przydatne umiejętności i cechy zachowania.

#### **4. Założenia Wewnętrzny Szkolny System Doradztwa Zawodowego**

- wybór zawodu nie jest pojedynczym, świadomym aktem decyzyjnym ale procesem rozwojowym i stanowi sekwencję decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia,
- preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń dzieciństwa i rozwijają się wraz z upływem czasu,
- na wybór zawodu wpływają głównie wartości, czynniki emocjonalne, rodzaj i poziom wykształcenia oraz wpływ środowiska.

Obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami (Radą Pedagogiczną).

Ma charakter planowych działań (działania w ramach WSDZ nie mogą mieć charakteru doraźnego, sporadycznego, niezaplanowanego).

Koordynowany jest przez szkolnego doradcę zawodowego.



## **5. Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego**

### **5.1. W ramach pracy z nauczycielami (Radą Pedagogiczną) obejmuje:**

- Utworzenie i zapewnienie ciągłości działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zgodnie ze statutem szkoły.
- Określenie priorytetów dotyczących orientacji i informacji zawodowej w programie wychowawczym szkoły na każdy rok nauki..
- Realizację działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej i roli pracownika, zawartych w programie wychowawczym.

### **5.2. W ramach pracy z uczniami :**

#### **5.2.1. Gimnazjum**

##### **Klasa I**

- Poznanie siebie
- Umiejętności , zdolności , zainteresowania , mocne i słabe strony.
- Aktywizacja uczniów do świadomego planowania kariery zawodowej

##### **Klasa II**

- Poznanie zawodów.
- Podejmowanie wstępnych decyzji.
- Aktywizacja uczniów do świadomego planowania kariery zawodowej
- Organizowanie wycieczek do zakładów pracy
- Organizowanie spotkań z przedstawicielami zawodów
- Indywidualna praca z uczniami, którzy mogą mieć problem z wyborem zawodu.

##### **Klasa III**

- Informacja edukacyjna i zawodowa.
- Organizowanie wycieczek do wybranych szkół ponadgimnazjalnych
- Konfrontacja samooceny z wymaganiami szkół i zawodów – decyzje.
- Aktywizacja uczniów do świadomego planowania kariery zawodowej
- Diagnoza predyspozycji zawodowych uczniów

Na poziomie każdej klasy : włączanie uczniów, w szczególności we współpracy z nauczycielami informatyki, do działań związanych z tworzeniem bazy informacyjnej.

## **5.2.2. Liceum**

### **Klasa I**

- Samopoznanie
- Wpływ rynku pracy na planowanie kariery, uwzględniający: zapotrzebowanie na pracowników w różnych branżach w ostatnich latach, cechy dobrego pracownika.

### **Klasa II**

- Rynek Pracy
- Decyzje edukacyjne i zawodowe: szkolna baza informacyjna, samoocena, proces podejmowania decyzji, krótko- i długofalowe efekty decyzji

### **Klasa III**

- Aktywne poszukiwanie pracy
- Przygotowanie do samodzielności w trudnych sytuacjach życiowych : egzaminy, poszukiwanie pracy, podjęcie roli pracownika, zmiana zawodu, adaptacja do nowych warunków, bezrobocie , mobilność zawodowa, ograniczenia zdrowotne.

Na poziomie każdej klasy włączenie uczniów w szczególności we współpracy z nauczycielami informatyki, do działań związanych z tworzeniem bazy informacyjnej.

## **5.3. W ramach pracy z rodzicami**

### **5.3.1. Gimnazjum**

#### **Klasa I**

- Prezentacja założeń pracy informacyjno- doradczej szkoły na rzecz uczniów.
- Zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców wspomaganie rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci.

#### **Klasa II**

- Włączanie rodziców, jako przedstawicieli różnych zawodów, do działań informacyjnych szkoły.

#### **Klasa III**

- Przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej szkolnictwa ponadgimnazjalnego (szkoły zawodowe, technika, licea ogólnokształcące, licea profilowane).
- Indywidualna praca z rodzicami uczniów, którzy mają problemy : zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne , rodzinne. Współpraca z poradnią psychologiczno – pedagogiczną.

### **5.3.2.Liceum**

#### **Klasa I**

- Prezentacja założeń pracy informacyjno-doradczej szkoły na rzecz uczniów.
- Zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców- wspomaganie rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci.

#### **Klasa II**

- Włączanie rodziców, jak przedstawicieli różnych zawodów, do działań informacyjnych szkoły, przykłady różnych karier.

#### **Klasa III**

- Przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej, regionalnej i ogólnokrajowej.
- Indywidualna praca z rodzicami uczniów , którzy mają problemy : zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne , intelektualne, rodzinne itp.. Współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną.

Gromadzenie i systematyczna aktualizacja informacji edukacyjnej i zawodowej w Szkolnym Punkcie Informacji Zawodowej .

### **6. Na realizację WSDZ składa się:**

- Praca szkolnego doradcy zawodowego.
- Praca nauczycieli, wychowawców, pracowników biblioteki, pedagoga szkolnego, którzy w ramach współpracy ze szkolnym doradcą zawodowym (korelacja działań, uzupełnianie zagadnień) realizują treści z zakresu doradztwa zawodowego i poradnictwa kariery na lekcjach, np.: godziny z wychowawcą, WOS –u, podstaw przedsiębiorczości, informatyki, i innych oraz współuczestniczą w realizacji formy doradczej zwanej „rynkem pracy” poprzez udział i współorganizowanie wycieczek do instytucji rynku pracy, na targi pracy, organizując spotkania z przedstawicielami zawodów, przedstawicielami uczelni itp.

## **IV DZIAŁALNOŚĆ SZKOLNEGO DORADCY ZAWODOWEGO W RAMACH WSDZ**

### **1. Status doradcy zawodowego.**

Szkolny doradca zawodowy jest etatowym pracownikiem szkoły z wydzielonym pensum godzin na realizację zadań zgodnych z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 11, poz. 114).

### **2. Cele działania szkolnego doradcy zawodowego**

- Przygotowanie młodzieży do trafnego wyboru zawodu i drogi dalszego kształcenia oraz opracowania indywidualnego planu kariery edukacyjnej i zawodowej.
- Przygotowanie ucznia do radzenia sobie w sytuacjach trudnych, takich jak:
  - bezrobocie,
  - problemy zdrowotne,
  - adaptacja do nowych warunków pracy i mobilności zawodowej.
- Przygotowanie ucznia do roli pracownika.
- Przygotowanie rodziców do efektywnego wspierania dzieci w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych.
- Pomoc nauczycielom w realizacji tematów związanych z wyborem zawodu w ramach lekcji przedmiotowych.
- Wspieranie działań szkoły mających na celu optymalny rozwój edukacyjny i zawodowy ucznia.

### **3. Zadania szkolnego doradcy zawodowego**

- Systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informacje i w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej.
- Gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia

- Prowadzenie zajęć przygotowujących uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej
- Koordynowanie działalności informacyjno-doradczej prowadzonej przez szkołę
- Współpraca z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie doradztwa edukacyjno- zawodowego

#### **4. Sylwetka szkolnego doradcy zawodowego**

##### **4.1. Czas pracy**

Tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć doradczych prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub na ich rzecz jest analogiczny jak pracowników pedagogicznych z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej /pedagog szkolny, psycholog szkolny, logopeda/.

Doradca zawodowy w Zespole Szkół nr 3 zatrudniony jest na ½ **etatu**, więc wymiar godzin zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz wynosi **10 godzin tygodniowo**.

##### **4.2 . Kwalifikacje doradcy zawodowego**

Szkolnym doradcą zawodowym może być osoba, która:

- 1/ legitymuje się dyplomem ukończenia studiów magisterskich lub studiów wyższych zawodowych na kierunkach: psychologia, pedagogika, socjologia, doradztwo zawodowe;
- 2/ posiada przygotowanie pedagogiczne;
- 3/ ukończyła studia podyplomowe prowadzone przez szkołę wyższą z zakresu doradztwa zawodowego lub kurs kwalifikacyjny przygotowujący do pracy edukatorskiej z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego.

Doradca zawodowy w Zespole Szkół nr 3 posiada wykształcenie wyższe magisterskie (kierunek – budownictwo lądowe ) z przygotowaniem pedagogicznym. Legitymuje się również świadectwem ukończenia studiów podyplomowych z zakresu doradztwa zawodowego, oraz świadectwem ukończenia studiów podyplomowych z zakresu przedsiębiorczości.

#### **4.3 . Wymagania psychologiczne, jakie spełnia szkolny doradca zawodowy**

- Komunikatywność
- Szacunek dla autonomii ucznia
- Wzbudzanie zaufania, dyskrecja, empatia
- Operatywność, przedsiębiorczość, otwartość na zmiany
- Umiejętność współpracy
- Świadomość własnych ograniczeń w zakresie udzielania pomocy.

#### **4.4. Szkolny doradca zawodowy jest zobowiązany do przestrzegania**

- Zasady poszanowania godności ludzkiej
- Zasady odpowiedzialności
- Zasady kompetencji
- Zasady zachowania tajemnicy doradczej
- Zasady zaufania
- Zasady współdziałania
- Zasady zabezpieczenia dobra klienta.

### **5. Realizacja zadań szkolnego doradcy zawodowego w ramach WSDZ**

#### **5.1. Podstawa realizacji zadań doradcy**

Szkolny doradca zawodowy realizuje zadania na podstawie, zatwierdzonego przez Dyrektora szkoły, planu pracy doradcy zawodowego na dany rok szkolny. (załącznik nr 1).

Wyznacznikiem opracowywania planu pracy z uczniami, rodzicami i Radą Pedagogiczną są:

- Założenia WSDZ.
- Wykaz dotychczas zrealizowanej tematyki z zakresu doradztwa zawodowego w poszczególnych klasach (praca doradcy w poprzednim roku szkolnym, praca nauczycieli, wychowawców, pedagoga na innych lekcjach).
- Wykaz propozycji i oczekiwań uczniów, rodziców względem realizowanego obszaru doradztwa zawodowego ( dane z ankiet, rozmów).
- Aktywność i zaangażowanie uczniów.
- Możliwości organizacyjne.
- Dostępna baza i zaplecze merytoryczne.

- Liczebność beneficjentów działań doradczych.
- Możliwość współpracy i integracji działań doradczych z przedstawicielami Rady Pedagogicznej.
- Możliwość i skala współpracy z instytucjami rynku pracy.

**5. 2. Formy działań realizowanych w ramach WSDZ, których adresatami mogą być uczniowie, rodzice, nauczyciele /rady pedagogiczne, środowisko lokalne (instytucje rynku pracy, zakłady pracy, i in.).**

- Informacja edukacyjno – zawodowa (gromadzenie i udostępnianie informacji edukacyjno-zawodowej /o zawodach, o rynku pracy, o możliwościach kształcenia i zatrudnienia, o planach rekrutacyjnych lokalnych uczelni/ w postaci prasy, informatorów, programów multimedialnych, tworzenie multimedialnych centrów informacji z dostępem do internetu), Krzewienie samodzielnego pozyskiwania informacji (korzystanie z portali dotyczących rynku pracy, programów multimedialnych do samobadania, informatorów, ulotek, broszur, itp.).
- Poradnictwo indywidualne (porady i informacje zawodowe, diagnoza zdolności i predyspozycji).
- Poradnictwo grupowe - zespołowe, warsztatowe sesje doradcze (zajęcia warsztatowe służące wyposażeniu młodzieży w zasób wiedzy i umiejętności dotyczących np. poszukiwania pracy, samozatrudnienia, umiejętności interpersonalnych, planowania kariery zawodowej i innych; warsztaty dla nauczycieli służące doskonaleniu umiejętności doradczych ).
- Rynek pracy - wycieczki, obserwacje, praktyki, uczniowski wolontariat (spotkania z absolwentami, którzy osiągnęli sukces zawodowy /promowanie dobrych wzorców/, spotkania z przedstawicielami różnych zawodów /zgodnie ze specyfiką kierunków kształcenia w szkole/, spotkania z przedstawicielami lokalnych firm, pracodawców i stowarzyszeń pracodawców /praktyki zawodowe, oczekiwania pracodawców, lokalny rynek zatrudnienia/, targi pracy, targi edukacyjne, zakłady pracy, instytucje rynku pracy, uczelnie wyższe, biura doradztwa personalnego i inne) ( Dzień Przedsiębiorczości, Tydzień Przedsiębiorczości )
- Badania /diagnoza/ zapotrzebowania na działania doradcze prowadzone w szkole.

### **5.3. Sposoby realizacji działań doradczych**

Działania doradcze, w ramach WSDZ, realizowane są na zasadzie dobrowolności uczestnictwa w ramach:

- Lekcji wychowawczych
- Lekcji przedmiotowych, np. przedsiębiorczość, wos
- Zastępstw na lekcjach przedmiotowych
- Zajęć pozalekcyjnych (warsztaty)
- Wycieczek
- Kwestionariusze zainteresowań, uzdolnień przedsiębiorczych i inne.



## VI PRACA NAUCZYCIELI, WYCHOWAWCÓW, PRACOWNIKÓW BIBLIOTEKI, PEDAGOGA SZKOLNEGO NA RZECZ WSDZ W SZKOLE

Zakres działań Rady Pedagogicznej w ramach WSDZ został przedstawiony w Dziale III punkt 5.1. W tym miejscu zaś przedstawiona zostanie propozycja realizacji konkretnych zagadnień z zakresu doradztwa na lekcjach przedmiotowych.

Z uwagi na ograniczony czas pracy doradcy zawodowego i dużą liczbę uczniów w szkole, do owocnej realizacji zagadnień z zakresu doradztwa zawodowego konieczna jest współpraca doradcy z innymi nauczycielami, którzy w ramach lekcji przedmiotowych ( w miarę możliwości) mogliby realizować tematykę doradczą.

### Zadania , w realizacji których może nastąpić współpraca

ZADANIE	LEKCJA PRZEDMIOTOWA	REALIZUJĄCY
Redagowanie dokumentów aplikacyjnych	Podstawy przedsiębiorczości Informatyka	Nauczyciele: przedsiębiorczości, informatyki
Funkcjonowanie rynku pracy, mechanizmy rynku pracy, bezrobocie	Podstawy ekonomii, WOS, podstawy przedsiębiorczości	Nauczyciele: WOS, podstaw przedsiębiorczości
Informacja zawodowa: pozyskiwanie i korzystanie z informacji	Informatyka, zajęcia w bibliotece	Nauczyciele informatyki, nauczyciele biblioteki
Samozatrudnienie, biznes plan, procedura rejestracyjna, uproszczone formy ewidencji,	Podstawy przedsiębiorczości, ekonomia przedsiębiorstw, rachunkowość	Nauczyciele: podstaw przedsiębiorczości, WOS
Prawo pracy	Podstawy przedsiębiorczości	Nauczyciel, podstaw przedsiębiorczości. WOS
Kształtowanie umiejętności komunikacyjnych, np. umiejętność radzenia sobie ze stresem	W ramach programu „Stres pod kontrolą”, godzina z wychowawcą	Pedagog szkoły, wychowawca klasy
Praca i kształcenie w UE	WOS, Podstawy przedsiębiorczości	Nauczyciele: WOS, podstaw przedsiębiorczości
Aktywne metody poszukiwania pracy	Podstawy przedsiębiorczości, godzina z wychowawcą	Nauczyciele: podstaw przedsiębiorczości, wychowawca klasy
Autoprezentacja	Zajęcia z pedagogiem, godzina z wychowawcą	Pedagog szkoły, wychowawca klasy
Samopoznanie, budowanie poczucia własnej wartości, integracja klasy	Zajęcia z pedagogiem, godzina z wychowawcą	Pedagog szkoły, wychowawca klasy
Wycieczki do zakładów pracy, na uczelnie wyższe, na targi pracy, targi edukacyjne	Zajęcia z wychowawcą	Wychowawca klasy
Organizacja Dnia Przedsiębiorczości	Podstawy przedsiębiorczości	Nauczyciel podstaw przedsiębiorczości, wychowawcy klas
Pomoc w wyborze kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej uczniom, którzy wymagają specjalistycznego wsparcia, np. ze	Współpraca doradcy z pedagogiem szkoły	Pedagog szkoły, doradca zawodowy

względu na ograniczenia wynikające ze stanu zdrowia, poziomu intelektualnego. Badanie losów absolwentów	Współpraca doradcy zawodowego z wychowawcami klas	Wychowawcy klas III, doradca zawodowy
Gromadzenie i aktualizacja informacji z zakresu doradztwa	Zajęcia w bibliotece, informatyka	Bibliotekarze, nauczyciele informatyki

## VII WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA DLA RÓŻNYCH POZIOMÓW KSZTAŁCENIA

### 1. Wewnątrzszkolny system doradztwa dla Gimnazjum

#### 1.1. Zadania Rady Pedagogicznej

- Utworzenie i zapewnienie ciągłości działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa.
- Współpraca przy realizacji działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej, zawartych w programie WSDZ.

#### 1.2. Praca z uczniami

Lp.	Treści programowe	Realizujący
1.	Poznajemy swoją osobowość. Poznajemy swoje uzdolnienia. Poznajemy swoje zainteresowania.	Wychowawca klasy, doradca zawodowy, pedagog, psycholog
2.	Analiza mocnych i słabych stron	Wychowawca klasy, doradca zawodowy, pedagog
3.	Określanie własnych wizji rozwoju zawodowego.	Wychowawca klasy
4.	Aktywizacja uczniów do świadomego planowania kariery zawodowej.	Wychowawca klasy
5.	Poznanie zawodów.	Wychowawca klasy, doradca zawodowy
6.	Organizowanie wycieczek do zakładów pracy.	Wychowawca klasy, doradca zawodowy,
7.	Organizowanie spotkań z przedstawicielami różnych zawodów.	Wychowawca klasy, doradca zawodowy, pedagog
8.	Indywidualna praca z uczniami, którzy mogą mieć problem z wyborem zawodu.	Doradca zawodowy
9.	Informacja edukacyjno-zawodowa	Wychowawca klasy, doradca zawodowy,

		pedagog
10.	Organizowanie wycieczek do wybranych szkół ponadgimnazjalnych.	Wychowawca klasy, doradca zawodowy, pedagog
11.	Diagnoza predyspozycji zawodowych uczniów.	Doradca zawodowy
12.	Co to jest rynek pracy?	Wychowawca klasy, nauczyciele WOS
13.	Fakty- przygotowanie do napisania CV.	Wychowawca klasy, nauczyciele innych przedmiotów
14.	Planowanie kariery zawodowej – rozbudzanie ciekawości i zainteresowanie do dobrych planów życiowych.	Wychowawca klasy, doradca zawodowy , nauczyciele innych przedmiotów.

### **1.3. Praca z rodzicami**

#### Klasa I

- Prezentacja założeń pracy informacyjno- doradczej szkoły na rzecz uczniów.
- Zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców wspomaganie rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci.

#### Klasa II

- Włączanie rodziców, jako przedstawicieli różnych zawodów, do działań informacyjnych szkoły.

#### Klasa III

- Przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej szkolnictwa ponadgimnazjalnego (szkoły zawodowe, technika, licea ogólnokształcące, licea profilowane).
- Indywidualna praca z rodzicami uczniów, którzy mają problemy : zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne , rodzinne. Współpraca z poradnią psychologiczno – pedagogiczną.

## 2.. Wewnętrzny system doradztwa dla Liceum Ogólnokształcącego

### 2.1. Zadania Rady Pedagogicznej

- Utworzenie i zapewnienie ciągłości działania wewnętrznego systemu doradztwa.
- Współpraca przy realizacji działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej, zawartych w programie WSDZ.

### 2.2. Praca z uczniami

#### Moduł I „Samopoznanie – uczeń poznaje siebie” realizowany w klasie I

Lp.	Treści programowe	Realizacja
1.	Poznajemy swoją osobowość- temperament( wpływ predyspozycji psychofizycznych na wybór zawodu , testy , gry , zabawy )	Doradca zawodowy Wychowawca
2.	Analiza swoich mocnych i słabych stron(wykonanie analizy SWOT)	Zajęcia z podstaw przedsiębiorczości, spotkania z doradcą zawodowym
3.	Moje wartości i cele życiowe( określenie własnych wizji rozwoju zawodowego)	Zajęcia z wychowawcą
4.	Podejmowanie decyzji - proces podejmowania decyzji, środki do osiągnięcia celu, identyfikacja trudności i czynników wspomagających podjęcie decyzji.	Zajęcia z wychowawcą
5.	Moje plany edukacyjno- zawodowe ( założenie portfolio „Indywidualny Projekt Kariery”	Spotkania z doradcą zawodowym, zajęcia z wychowawcą
6.	Prawa i obowiązki w demokratycznym państwie ( co to znaczy być asertywnym i kreatywnym w życiu)	Zajęcia z podstaw przedsiębiorczości, spotkania z doradcą zawodowym, zajęcia z wychowawcą , psychologiem
7.	Działalność gospodarcza człowieka ( odkrywanie i rozwijanie aktywnych postaw wobec nauki oraz przyszłej pracy zawodowej, motywacji do osiągania celów)	Zajęcia z wychowawcą, spotkania z doradcą zawodowym.
8.	Gospodarka rynkowa ( uświadomienie konieczności stałej aktywności zawodowej i tworzenie poprawnych relacji międzyludzkich w miejscu nauki i pracy)	Zajęcia z wychowawcą, spotkania z doradcą zawodowym, nauczyciele innych przedmiotów.
9.	Organizacja pracy i przepisy BHP- zasady prawidłowego korzystania z komputera(kształtowanie właściwych postaw oraz motywacji do pracy przy komputerze- przeciwwskazania	Wychowawca klasy , nauczyciele informatyki

	zdrowotne)	
10.	Rozpoznanie i rozwijanie zdolności plastycznych oraz umiejętności planowania architektonicznego ( edytory graficzne – tworzenie i drukowanie prac)	Nauczyciele informatyki
11.	Pobudzanie i rozwijanie wyobraźni twórczej – artystycznej	Nauczyciele informatyki
12.	Internetowe poszukiwania( psychozabawy w Internecie Np.. Jaki jestem ? – poznawanie osobowości )	Zajęcia z wychowawcą , spotkania z doradcą zawodowym.
13.	Poznajemy siebie – swoje uzdolnienia Poznajemy swoje zainteresowania.	Zajęcia z wychowawcą , spotkania z doradcą zawodowym.
14.	Moja samoocena	Zajęcia z wychowawcą , spotkania z doradcą zawodowym, psychologiem, pedagogiem

## **Moduł II Rynek pracy – uczeń poznaje różne zawody realizowany w klasie II**

<b>Lp.</b>	<b>Treści programowe</b>	<b>Uwagi o realizacji</b>
1.	Praca w życiu człowieka a wybór zawodu ( rola pracy w życiu człowieka, określenie własnej postawy wobec pracy w szkole i w domu )	Zajęcia z podstaw przedsiębiorczości, zajęcia z wychowawcą
2.	Co to znaczy dobrze i źle wybrany zawód? ( poznanie kryteriów właściwego wyboru zawodu - określenie pozytywów i negatywów zawodowych )	Zajęcia z wychowawcą , spotkania z doradcą zawodowym, psychologiem, pedagogiem
3.	Poznajemy zawody ( zawody przyszłości- prezentacje multimedialne, informacje z Internetu , spotkania z przedstawicielami firm, ludźmi sukcesu) Świat zawodów( opisy zawodów, zajęcia aktywizujące wybór zawodu)	Zajęcia z wychowawcą , spotkania z doradcą zawodowym, lekcje przedsiębiorczości, spotkania z przedstawicielami różnych zawodów
4.	Moje plany edukacyjno-zawodowe( ankiety, ścieżki karier, portfolio „ Indywidualny Projekt Kariery, testy	Zajęcia z wychowawcą , spotkania z doradcą zawodowym, psychologiem, pedagogiem
5.	Moja przyszłość zawodowa ( klasyfikacja zawodów i specjalności) Poznajemy różne grupy zawodowe ( informator o zawodach, opisy zawodów )	Zajęcia z wychowawcą i doradcą zawodowym
6.	Komunikacja interpersonalna	Zajęcia z wychowawcą , zajęcia z podstaw przedsiębiorczości
7.	Człowiek i jego potrzeby	Zajęcia z psychologiem, zajęcia z podstaw przedsiębiorczości
8.	Rola i funkcje rodziny	Zajęcia z wychowawcą

9.	Gospodarowanie czasem, umiejętność dobrego zarządzania własnym czasem	Zajęcia z wychowawcą, z doradcą zawodowym,
10.	Gospodarka rynkowa (znaczenie prowadzenia negocjacji rynkowych i tworzenia poprawnych relacji w miejscu pracy )	Zajęcia z podstaw przedsiębiorczości
11.	Przedsiębiorstwo – podmiot gospodarki rynkowej ( odpowiedzialność indywidualna i grupowa, zasady racjonalnego gospodarowania, zdolności organizacyjne, umiejętności wymagane do rozpoczęcia działalności gospodarczej )	Zajęcia z podstaw przedsiębiorczości. Dzień Przedsiębiorczości., Tydzień Przedsiębiorczości
12.	Moje spotkania zawodowe ( spotkania z przedstawicielami różnych zawodów, Dzień Przedsiębiorczości , Tydzień Przedsiębiorczości )	Zajęcia z wychowawcą , zajęcia z podstaw przedsiębiorczości
13.	Wycieczki zawodoznawcze	Zajęcia z wychowawcą

**Moduł III Kim będę ? – Uczeń poznaje ścieżki kształcenia po szkole ponadgimnazjalnej i rynek pracy. Aktywne poszukiwanie pracy – realizowany w klasie III**

<b>Lp.</b>	<b>Treści programowe</b>	<b>Uwagi o realizacji</b>
1.	Oferta edukacyjna dla absolwenta szkoły ponadgimnazjalnej ( system edukacji , zasady rekrutacji)	Zajęcia z wychowawcą, z doradcą zawodowym
2.	Mój rozwój zawodowy ( tworzenie ścieżki kariery zawodowej)	Zajęcia z wychowawcą, z doradcą zawodowym
3.	Poznajemy programy rynku pracy( pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, kluby pracy, biura karier, szkolenia)	Zajęcia z doradcą , kontakt z powiatowym Urzędem Pracy
4.	Samoocena jako podstawa umiejętności rozpoznawania własnych atutów i ograniczeń ( autoprezentacja, analiza SWOT, testy )	Zajęcia z wychowawcą, z doradcą zawodowym, pedagogiem, psychologiem
5.	Lokalny i krajowy rynek pracy ( dokumentacja obowiązująca podczas ubiegania się o pracę – pisanie CV i listów motywacyjnych, rozmowa kwalifikacyjna )	Zajęcia z wychowawcą, z doradcą zawodowym, zajęcia z podstaw przedsiębiorczości, inne zajęcia
6.	Mobilność zawodowa jako zjawisko cywilizacyjne( rynek pracy – problem bezrobocia, przyczyny i skutki, sposoby rozwiązywania problemów)	Zajęcia z doradcą zawodowym, zajęcia z podstaw przedsiębiorczości, Spotkania z pracownikami Powiatowego Urzędu Pracy, Centrum Kariery

7.	Drogi poszukiwania pracy( aktywność i kreatywność zawodowa w kraju i za granicą ,Europejskie Służby zatrudnienia EURES	Spotkania z doradcą zawodowym, współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy
8.	Zawody przyszłości ( prezentacje , poszukiwania w internecie )	Zajęcia z wychowawcą, doradcą zawodowym, inne zajęcia edukacyjne np. informatyka
9	Udział w życiu publicznym( umiejętności interpersonalne w zespole szkolnym , w zakładzie pracy, sztuka autoprezentacji- osiągnięcie sukcesów , mowa ciała)	Zajęcia z wychowawcą, doradcą zawodowym, spotkania z przedstawicielami firm i samorządu lokalnego.
10.	Pojęcie funkcjonowania giełdy w gospodarce rynkowej ( Targi Edukacyjne, Giełdy Pracy – poznajemy szkolnictwo wyższe i rynek pracy w środowisku lokalnym i krajowym )	Zajęcia z wychowawcą , spotkania z doradcą zawodowym, udział w Targach Edukacyjnych i Giełdach Pracy
11.	Samodzielna działalność gospodarcza (jak zostać przedsiębiorcą)	Zajęcia z podstaw przedsiębiorczości, spotkania z przedsiębiorcami, Dzień Przedsiębiorczości
12.	Rola i zadania Polski w Unii Europejskiej ( polityka edukacyjna w UE- przedstawienie możliwości i korzyści edukacyjnych za granicą dla młodzieży polskiej )	Zajęcia z doradcą zawodowym, wychowawcą
13.	System poradnictwa zawodowego i konieczność kształcenia ustawicznego ( rodzaje umiejętności koniecznych do osiągnięcia sukcesu na rynku pracy. Działalność Urzędu Pracy i firm pośrednictwa pracy, poradni psychologiczno-pedagogicznych, zapoznanie się z o szkolnictwie wyższym i policealnym )	Zajęcia z wychowawcą , współpraca z instytucjami rynku pracy
14.	Moje plany edukacyjno- zawodowe Mój wybór – moja przyszłość	Zajęcia z wychowawcą , doradcą zawodowym, pedagogiem
15.	Aktywność na rynku pracy	Zajęcia z podstaw przedsiębiorczości, spotkania z doradcą zawodowym.



## **2.3 Praca z rodzicami**

### **Klasa I:**

- Prezentacja założeń szkolnej pracy informacyjno – doradczej na rzecz uczniów.
- Zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców – wspomaganie rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci.

### **Klasa II:**

- Włączanie rodziców, jako przedstawicieli różnych zawodów, do działań informacyjnych szkoły, przykłady różnych karier.

### **Klasa III:**

- Przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej.
- Indywidualna praca z rodzicami uczniów, którzy mają problemy: zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne, intelektualne, rodzinne itp.

**Na poziomie każdej klasy: włączanie uczniów, w szczególności we współpracy z nauczycielami informatyki, bibliotekarzem do działań związanych z tworzeniem bazy informacyjnej.**

**Realizacja założonego programu działań z zakresu WSDZ umożliwi młodzieży osiągnięcie znaczących efektów edukacyjnych w prawidłowym wyborze kierunku dalszego kształcenia i drogi zawodowej. Następnym realizacją tego programu jest również pomoc rodzinie w wypełnianiu przez nią podstawowych obowiązków społecznych, czyli w wychowaniu i kształtowaniu określonych postaw i zachowań, w szczególności związanych z właściwym planowaniem Kariery Edukacyjno- Zawodowej ich dzieci.**

**W zawiązku z powyższym , absolwent szkoły będzie umiał określić :**

- Różne zawody( siebie w relacji zawodowej, swój zwód w grupie zawodowej, charakterystykę swojego zawodu i pokrewnych zawodów oraz źródła informacji o zawodach,
- Swoja osobowość ( szczególnie w zakresie silnych cech , na których będzie mógł oprzeć swoją przyszłość, a jednocześnie dokonać właściwej samooceny własnych możliwości psychofizycznych celem podjęcia prawidłowej decyzji zawodowej ),
- Ścieżki kształcenia i rynek pracy,
- Poziom zdobytej wiedzy i sprawności w aktywnym i samodzielnym rozwiązywaniu sytuacji edukacyjno- zawodowych,

- **Wartość gromadzonych i przekazywanych informacji zawodoznawczych przez szkolnego doradcę zawodowego,**
- **Role i znaczenie profesjonalnej pomocy doradcy zawodowego na terenie macierzystej szkoły.**

**Efektem końcowym realizacji programu jest przygotowanie ucznia do podejmowania trafnych decyzji w zakresie wyboru przedmiotów maturalnych oraz przygotowanie absolwenta do ukształtowania orientacji zawodowej, umożliwiającej mu aktywne funkcjonowanie na krajowym i unijnym rynku pracy.**